

5. EDISTETÄÄN DIGITAALISIA TOIMINTATAPOJA

Hankkeet, jotka voidaan toteuttaa nykyisillä määrärahoilla (ministeriön hvt-tarpeet kuitenkin arvioitava erikseen)

5.1 Yrityssaneerauslainsäädännön kehitystyötä jatketaan suomalaisten yritysten kilpailukyyn ja kriisinkestävyuden edistämiseksi, YOO

Keskeinen sisältö ja tavoite: Hallituskaudella 2019–2023 uudistettiin Suomen yrityssaneerauslainsäädäntöä panemalla täytäntöön EU:n maksukyvyttömyysdirektiivi ja kartoittamalla kansallisia käytännössä ilmenneitä kehityskohteita ja korjaamalla niitä kohdennetusti. Kaikkia identifioituja kansallisia kehityskohteita ei ehditty korjaamaan ja velkakonversio oli rajattu hankkeen ulkopuolelle.

Yritysten saneerauskeinojen kehitystyötä tulisi jatkaa erityisesti jo havaittujen kehityskohteiden osalta, joita ovat: a) saneerattavan yhtiön omasta päätöksenteosta tai muusta myötävaikutuksesta riippumaton velkojen mahdollisuus muuntaa saataviaan yhtiön osakkeiksi (velkakonversio) ja b) saneerattavan yhtiön sopimusten irtisanomiseen liittyvien kysymysten jatkoarviointi ja -kehittäminen. Koska yrityssaneeraus ja erityisesti velkakonversio vaikuttaa olennaisesti yhtiön osakkeenomistajien ja muiden sidosryhmien asemaan, tulisi hankkeessa kiinnittää tarkkaa huomiota omaisuudensuojaan liittyviin näkökohtiin. Kotimaisen yhtiö- ja saneerauslainsäädännön keskeisistä verrokkimaista erityisesti Ruotsissa on viime aikoina uudistettu yrityssaneerausta koskevaa lainsäädäntöä (ml. velkakonversio ja sopimusten irtisanominen).

Toteutustapa: Lainsäädäntöhanke työryhmä- ja seurantaryhmävalmistelulla, mahdollisesti jaettuna kahteen työryhmään (velkakonversiolle oma työryhmä)

Aikataulu: Työryhmä(t) ja seurantaryhmä 2023–2024, HE arviolta 2025

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto): OM/YOO. Hankkeella on yhteys TEM ja VM hallinnonalaan.

Lisäresurssitarpeet: Oikeusministeriön lisähenkilöstötarpeet tulee arvioida kokonaisuudessaan, kun hallitusohjelmaan sisällytettävät hankkeet ovat tiedossa.

Keskinäisriippuvuus (muihin tavoitteisiin/HO korttikirjauksiin (henkilöt/asiat/muut ministeriöt): Velkakonversiosta on myös erillinen kohdennetumpi HO-kortti (OM/YOO). Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan kannalta hanke liittyy kilpailukyyn edistämiseen ja valtiovarainministeriön kannalta talouskasvun turvaamiseen.

Vaikuttavuus: Muutoksilla voi olla merkittäviä kansallista kilpailukykyä ja rahoitusvakautta edistäviä vaikutuksia. Kilpailukykyisen yrityssaneerauslainsäädännön on arvioitu edistävän Suomen houkuttelevuutta sijoituskohteena kansainvälisille velkarahoittajille. Tältä osin vaikutukset kohdistuisivat erityisesti kansainvälisillä markkinoilla joukkolainoja liikkeeseen laskeviin suurimpiin yrityksiin sekä niiden osakkeenomistajiin ja velkoihin. Yrityssaneerauskeinojen monipuolistaminen parantaisi yritysten käytössä olevia keinoja reagoida yhtiön toimintaa tai markkinää koskeviin kriiseihin ja poikkeuksiin.

5.2 Muutetaan yrityksen saneerausta koskevaa sääntelyä ”velkakonversion” mahdollistamiseksi, YOO

Keskeinen sisältö ja tavoite: Kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta rahoitusta saavien yhtiöiden toimintaympäristö on muuttunut olennaisesti. Tämä on johtanut muun muassa velkarahoituksen tarpeen kasvuun, minkä edellytysten turvaamiseksi yhtiön velkojilla tulee olla riittävät keinot saamistensa varmistamiseksi myös erilaisissa yhtiön toiminnan kriisitilanteissa.

Markkinatoimijoiden keskuudesta on esitetty tarve yhtiön omasta päätöksenteosta riippumatta velkojille tarjottavasta mahdollisuudesta muuntaa saataviaan yhtiön osakkeiksi yhtiön saneerausmenettelyssä. Viimeaikaisen yrityssaneerauskäytännön perusteella on esitetty, että tällainen velkakonversio voisi lisätä yhtiön pääomarakenteen muokkaamisen mahdollisuuksia ja siten hyödyttää yhtiöitä ja sen kaikkia sidosryhmiä.

Nykylain nojalla saneerattavan yhtiön osakkeenomistajien aseman suhteessa viimesijaisiin velkojiin on katsottu olevan vahvempi kuin konkurssimenettelyssä, sillä yrityssaneerauksessa yhtiön omistussuhteisiin ei voida puuttua ilman omistajien suostumusta, kun taas konkurssissa velallisyhtiön omaisuus voidaan kokonaisuudessaan käyttää velkojien saatavien tyydyttämiseen ja velallisyhtiön omistuksen arvo menetetään. Kotimaisen yhtiö- ja saneerauslainsäädännön keskeisistä verrokkimaista erityisesti Ruotsissa on viime aikoina uudistettu velkakonversiota koskevaa lainsäädäntöä.

Lainsäädäntöhanke sisältäisi yhtiö- ja maksukyvyttömyysoikeuden alaan kuuluvat säännökset yrityksen saneerausmenettelyn yhteydessä toteutettavasta velkakonversiosta. Koska velkakonversio vaikuttaa olennaisesti yhtiön osakkeenomistajien asemaan, tulisi hankkeessa kiinnittää tarkkaa huomiota omaisuudensuojaan liittyviin näkökohtiin. Tämän toteuttamiseksi on tarkasteltava mm. konversiomahdollisuuden soveltamisalaa (erit. pk-yritysten kannalta) ja käyttöedellytyksiä sekä konversiosta päättämiseen sovellettavia aineellisia ja menettelyllisiä edellytyksiä.

Toteutustapa: Lainsäädäntöhanke työryhmä- ja seurantaryhmävalmistelulla.

Aikataulu: Työryhmä 2023-2024, hallituksen esitys 2025

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto) Päävastuu hankkeesta kuuluu oikeusministeriölle (YOO). Valmisteluun tarvitaan TEM ja VM panos.

Lisäresurssitarpeet: Oikeusministeriön lisähenkilöstötarpeet tulee arvioida kokonaisuudessaan, kun hallitusohjelmaan sisällytettävät hankkeet ovat tiedossa.

Keskinäisriippuvuus (muihin tavoitteisiin/HO korttikirjauksiin (henkilöt/asiat/muut ministeriöt) Velkakonversion mahdollistaminen sisältyy osana myös HO-korttiin ”Yrityssaneerauslainsäädännön kehitystyötä jatketaan suomalaisten yritysten kilpailukyvyyn ja kriisinkestävyyden edistämiseksi”. Hankkeella on yhteys VM ja TEM hallinnonalaan.

Vaikuttavuus: Velkakonversiota koskevalla lainsäädännöllä edistetään Suomen kilpailukykyä sijoituskohteena kansainvälisille velkarahoittajille. Muutoksella olisi vaikutuksia erityisesti kansainvälisillä markkinoilla joukkolainoja liikkeeseen laskeviin suurimpiin yrityksiin sekä niiden osakkeenomistajiin ja velkojiin. Muutos lisäisi tällaisten yhtiöiden ja niihin sijoittavien käytössä olevia keinoja reagoida yhtiön toimintaa tai markkinaa koskeviin kriiseihin ja poikkeuksiin.

Erilaisten järjestelyjen toteuttamiseksi saatavilla olevien keinojen tarve korostuu, kun yhtiöiden ja markkinan toimintaympäristö epävakaus lisääntyy. Ehdotuksella voi siten olla pitkälle meneviä kansallista kilpailukykyä ja rahoitusvakautta edistäviä vaikutuksia.

Aiheesta on tehty vuonna 2018 [TEAS-selvitys](#), joka sisältää mm. nykytilan arvion ja kansainvälisen vertailun (selvitys 6/2018).¹ Selvityksestä laaditulla laajalla [lausuntokierroksella](#) enemmistö lausunnonantajista² piti Suomen oikeustilaa puutteellisena velkakonversion ja maksunsaantijärjestyksen osalta, ja kannatti yrityssaneerausta ja yritysjärjestelyjä koskevien säännösten muutostarpeen tarkempaa arviointia.

---

¹ Yhteenveto TEAS-selvityksestä saaduista lausunnoista löytyy [täältä](#).

² Lausuntoa pyydettiin yhteensä 59 taholta, jotka edustivat mm. yhtiöitä ja niiden palveluntarjoajia, sijoittajia, viranomaisia, ministeriöitä ja tutkijoita. Selvityksestä saatiin 26 lausuntoa.

5.3 * Edistetään sähköistä asiointia ja sähköisiä toimintatapoja oikeudenkäynneissä. Selvitetään tuomioistuinmaksulain uudistamistarpeet, YOO

Keskeinen sisältö ja tavoite: Laajennetaan etäyhteyksien käyttömahdollisuuksia yleisissä tuomioistuimissa. Selvitetään muutostarpeet tuomioistuinprosessien sähköisen asioinnin kehittämiseksi. Valmistellaan tuomioistuinmaksulakiin tarvittavat muutokset.

Etäyhteyksien käyttö oikeudenkäynneissä on kasvanut huomattavasti viime vuosina, ja sääntelyä kehittämällä oikeudenkäyntejä voitaisiin sujuvoittaa entisestään. Keskeisenä keinona olisi lisätä tuomioistuimen harkintavaltaa etäyhteyksien käytöstä ja sallia etäyhteyksien käyttö oikeudenkäynnissä nykyistä laajemmin. Sääntelyn sovellettavuutta voitaisiin myös helpottaa selkeyttämällä sääntelyä ja yhdenmukaistamalla etäyhteyksien käytön edellytyksiä.

Viranomaisten tulee huolehtia siitä, että sähköinen kanava on asiakkaalle houkutteleva vaihtoehto. Nykyinen lainsäädäntö ei kaikilta osin kannusta tuomioistuinprosessien sähköisen asioinnin laajaan käyttöön. Selvitetään tuomioistuinprosesseja ja tuomioistuinmaksuja koskevien säännösten muutostarpeet sähköisen asioinnin kehittämiseksi.

Tuomioistuinmaksulaki tuli voimaan 1.1.2016. Lakivaliokunnan mietinnön mukaan uudistuksen vaikutuksia oikeuden saatavuuteen tuli seurata. Lisäksi lain voimassaolon aikana on ilmennyt uudistamistarpeita. Oikeusministeriö on asettanut selvityshenkilöt arvioimaan uudistuksen vaikutuksia. Selvitys valmistuu 31.7.2023 mennessä.

Toteutustapa: Lainvalmisteluhanke etäyhteyksien ja tuomioistuinmaksulain osalta, muun sähköisen asioinnin osalta selvityshanke (arviomuistio)

Aikataulu: Toteutettavissa hallituskauden aikana

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto) päävastuu OM/YOO, osavastuu OM/DJO, osavastuu OM/HOO (tuomioistuinmaksulaki), osavastuu VM (laki sähköisestä asioinnista)

Lisäresurssitarpeet: Oikeusministeriön lisähenkilöstötarpeet tulee arvioida kokonaisuudessaan, kun hallitusohjelmaan sisällytettävät hankkeet ovat tiedossa.

Etäyhteyksien käyttömahdollisuuksien laajentaminen ja tuomioistuimien sähköisten järjestelmien entistä tehokkaampi käyttö ei alustavan arvion mukaan aiheuttaisi valtiolle kustannuksia.

Keskinäisriippuvuus (muihin tavoitteisiin/HO korttikirjauksiin (henkilöt/asiat/muut ministeriöt)

Vaikuttavuus: Nykyistä joustavampi etäyhteyksien käyttöä koskeva sääntely voisi osaltaan edistää oikeuden saatavuutta ja vähentää oikeudenkäyntien kestoa sekä niistä aiheutuvia kustannuksia. Erityisesti poikkeusoloissa etäyhteyksien käyttömahdollisuuksien lisääminen voisi edistää lainkäytön toimivuutta ja sillä voitaisiin varmistaa nykyistä parempi oikeusturvan saatavuus.

Sähköiset palvelut lisäävät mahdollisuuksia käyttää julkisia palveluja ajasta ja paikasta riippumatta. Kun sähköisestä asioinnista saadaan houkuttelevin vaihtoehto, julkinen palvelutuotanto tehostuu ja yhteisiä verovaroja säästyy. Sähköisten järjestelmien (Aipa, Haipa) mahdollisimman laaja käyttö tehostaa tuomioistuinten toimintaa.

Myös tuomioistuinmaksulakia uudistamalla voidaan parantaa oikeuden saatavuutta ja sujuvoittaa menettelyä.

5.4 Torjutaan ylivelkaantumista selvittämällä ulosottovelallisten ohjaamista talous- ja velkaneuvontaan digitaalisesti, YOO

Keskeinen sisältö ja tavoite: Selvitetään mahdollisuudet toteuttaa digitaalinen lähetejärjestelmä ulosottovelallisten ohjaamiseksi talous- ja velkaneuvonnan asiakkaiksi.

Toteutustapa: Asetetaan työryhmä lähetejärjestelmän selvittämistä varten.

Aikataulu: Toteutettavissa hallituskauden aikana. Hankkeen kesto kaksi vuotta

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto) OM/YOO

Resurssit (eurot, htv):

Oikeusministeriön lisähenkilöstötarpeet tulee arvioida kokonaisuudessaan, kun hallitusohjelmaan sisällytettävät hankkeet ovat tiedossa.

Vaikuttavuus: Kansalaisten riski ylivelkaantumisesta pienenee.

5.5 Selvitetään mahdollisuus lisätä Onnettomuustutkintakeskuksen toimialaan kyberturvallisuuteen kohdistuneiden vakavien häiriöiden turvallisuustutkinta, HOO

Keskeinen sisältö ja tavoite: Selvitetään mahdollisuus lisätä Onnettomuustutkintakeskuksen toimialaan kyberturvallisuuteen kohdistuneiden vakavien häiriöiden turvallisuustutkinta. Valmistellaan tarvittaessa säädösmuutokset turvallisuustutkintalakiin ja tehdään siihen muut tarvittavat tarkistukset.

Turvallisuustutkintalaki on tullut voimaan vuonna 2011, ja olennaisimmat siihen sen jälkeen tehdyt muutokset on valmisteltu vuonna 2018. Sitten Onnettomuustutkintakeskuksen toimiala on käytännössä laajentunut kattamaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvät onnettomuudet ja vaaratilanteet.

Digitaaliset uhat lisääntyvät ja ovat vaikeasti ennakoitavia. Suomi on edistänyt digitalisaation käyttöönottoa ja on sen kärkimaita. Vakavien seurauksien mahdollisuus kasvaa. Merkittävänä puutteena on, että vakavistakaan ei-toivotuista tapahtumista ei riittävästi kerätä ja jaeta oppeja vastaavanlaisten tapahtumien estämiseen ja vahinkojen välttämiseen. Luotettavalla ja avoimella tutkinnalla olisi yhteiskunnan ilmapiiriä vakauttavaa vaikutusta.

Toteutustapa: Virkamiesvalmistelu ja sen jälkeen mahdollisesti työryhmä.

Aikataulu: 2023–2024

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto) OM/HOO, OM/DJO

Lisäresurssitarpeet: Oikeusministeriön lisähenkilöstötarpeet tulee arvioida kokonaisuudessaan, kun hallitusohjelmaan sisällytettävät hankkeet ovat tiedossa. Säädösmuutoksilla ei arvioida olevan valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Vaikuttavuus: Onnettomuustutkintakeskuksen toimialan mahdollinen laajentaminen kyberturvallisuuden häiriötilanteiden turvallisuustutkintaan lisäisi yleistä turvallisuutta ja parantaisi yhteiskunnan varautumista sekä hybridiuhkien torjuntaa. Vakavien ei-toivottujen kybertapahtumien turvallisuustutkinnalla ja suositusten antamisella pyrittäisiin estämään vastaavanlaisia tapahtumia ja välttämään vahinkoja.

Hankkeet, jotka edellyttävät lisämäärärahaa

5.6 Toteutetaan irtainta omaisuutta koskevien sähköisten vakuusrekisterien mahdollisimman laajan käytön salliva lainsäädännön kokonaisuudistus, YOO

Keskeinen sisältö ja tavoite: Irtaimen omaisuuden vakuusjärjestelyillä on merkittävä osa luotonantoon liittyvässä riskinhallinnassa. Mahdollisuus luottoriskin hallintaan vaikuttaa rahoituksen hintaan ja saatavuuteen sekä sen myötä koko kansantalouden toimintaedellytyksiin.

Kuljetusvälineiden, kuten lentokoneiden ja raidekaluston, vakuuskäytöllä on suuri taloudellinen merkitys. Nykyinen kiinnitystä ja vakuuskäyttöä koskeva sääntely on epäyhtenäinen ja vanhentunut. Rahoituksen saatavuuden parantaminen on tarpeen kestävien investointien mahdollistamiseksi mm. ilmailualalla, joka on kärsinyt taloustilanteen epävarmuudesta. Kuljetusvälinekiinnitystä koskevan lainsäädännön uudistamisen keskeiset ratkaisut on syytä perustaa kansainvälistä vakuusrekisteriä koskevaan Kapkaupungin yleissopimukseen ulkomaisen rahoituksen edellytysten turvaamiseksi.

Uudet sähköiset toimintatavat voivat laajemminkin mahdollistaa irtaimen omaisuuden vakuuskäytön nykyistä tehokkaammin. Voimassa olevan lainsäädännön ajantasaisuutta ja kattavuutta nykyisessä digitaalisessa toimintaympäristössä ei ole tarkasteltu järjestelmällisesti. Kansainvälinen kehitys osoittaa, että uudenlaisten sähköisten vakuusrekisterien kehittämiseen liittyy huomattava potentiaalia. Hankkeeseen on tarpeen yhdistää myös yritys kiinnitystä koskevan lainsäädännön toimivuuden ja muutostarpeiden arviointi.

Toteutustapa: Esiselvitys virkатыönä, minkä jälkeen lainsäädäntöhanke, jota varten asetetaan työryhmä (ja tarvittaessa seurantarvityhmä)

Aikataulu: Esiselvitys 2024–2025, työryhmä 2025–2026, HE 2026

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto) Päävastuu hankkeesta kuuluu oikeusministeriölle (YOO). Hankkeeseen tarvitaan ainakin LVM:n panos.

Lisäresurssitarpeet: Oikeusministeriön lisähenkilöstötarpeet tulee arvioida kokonaisuudessaan, kun hallitusohjelmaan sisällytettävät hankkeet ovat tiedossa.

Hankkeen toteuttamisesta aiheutuisi ainakin uusien sähköisten vakuusrekisterien perustamiseen liittyviä tietojärjestelmä- ja muita kustannuksia, jotka tarkentuvat myöhemmin.

Keskinäisriippuvuus (muihin tavoitteisiin/HO korttikirjauksiin (henkilöt/asiat/muut ministeriöt) Hankkeella yhteys VM ja LVM hallinnonalaan sekä seuraaviin TUKA-teemoihin:

- Liikenteen päästöjen vähentämistä on vauhditettava
- Vihreä siirtymä on kasvun perusta
- Innovaatiot menestyksen perustana

Vaikutavuus: Ruotsissa arvioitiin vuonna 2016 Kapkaupungin yleissopimuksen lentokalustopöytäkirjan täytäntöönpanon yhteydessä, että kansainväliset kriteerit täyttävällä täytäntöönpanolla ruotsalaiset lentoyhtiöt voivat saavuttaa yhteensä enintään 800 milj. kruunun rahoituskustannusten säästön kymmenen vuoden kuluessa sääntelyn voimaantulosta. Lisäksi arvioitiin, että ruotsalaisille lentoyhtiöille olisi seurannut pöytäkirjan täytäntöönpanosta pidättäytymisestä kilpailuhaittoja suhteessa mm. Norjaan, joka on toteuttanut pöytäkirjan mukaisen sääntelyn. Maiden välisten erojen ja ajan kulumisen seurauksena on vaikea tarkemmin arvioida,

voisiko sääntelyllä olla Suomessa yhtä pitkälle meneviä vaikutuksia. Erilaisten digitaalisten omistus- ja vakuusrekisterien käyttöönotto on kansainvälisesti murrosvaiheessa ja ylikansalliset taloudellisen yhteistyön järjestöt laativat niiden käyttöä koskevia mallilakeja ja periaatteita. Suomen kannalta on edullista selvittää, miltä osin ja miten kansainväliseen sääntelyyn perustuva ratkaisu on tarpeen hyödyntää.

5.7 Parannetaan kilpailukykyä varmistamalla osakeyhtiölain ajantasaisuus

Keskeinen sisältö ja tavoite: Osakeyhtiö on suosituin liiketoiminnan järjestäytymismuoto, jolla on suuri kansantaloudellinen ja yhteiskunnallinen merkitys. Vuodelta 2006 olevaan osakeyhtiölakiin on tehty joitakin EU-lainsäädännöstä johtuvia ja muita pienempiä osittaisuudistuksia. Yhtiöiden toimintaympäristö on samaan aikaan muuttunut olennaisesti muun muassa rahoitusjärjestelmän muutoksen, ilmastonmuutoksen ja muiden kestävyysaasteiden sekä teknologian kehityksen myötä.

Yhtiölainsäädännöllä on merkitystä, kun yritykset päättävät sijoittautumisestaan ja sijoittajat sijoituksistaan kansainvälisessä toimintaympäristössä. Ajantasainen ja selkeä osakeyhtiölaki luo edellytykset myös suomalaisten yhtiöiden kilpailukyvyille.

Osakeyhtiölain ajantasaisuudesta on laadittu vuonna 2020 kaksi VN-TEAS -selvitystä³. Selvitysten mukaan osakeyhtiölain kokonaisuudistukselle ei ole välitöntä tarvetta, mutta lain toimivuutta voidaan parantaa lukuisilla tarkistuksilla. Lisäksi lain velkojiensuojajärjestelmää voitaisiin velkojiensuojaa heikentämättä yksinkertaistaa, erilaisten järjestelyiden toteuttamisaikoja nopeuttaa ja tarpeettomia muodollisuuksia poistaa. Selvitysten yhteydessä on kartoitettu laajasti osakeyhtiölainsäädännön sidosryhmien näkemykset, jotka puoltavat lain ajantasaistamista.⁴

Toteutustapa: Lainsäädäntöhanke, jota varten asetettava työryhmä (ja tarvittaessa seurantaryhmä)

Aikataulu: Työryhmä 2024-2025 ja HE 2026

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto) Päävastuu hankkeesta kuuluu oikeusministeriölle (YOO).

Lisäresurssitarpeet: Oikeusministeriön lisähenkilöstötarpeet tulee arvioida kokonaisuudessaan, kun hallitusohjelmaan sisällytettävät hankkeet ovat tiedossa.

Osakeyhtiölain ajantasaistaminen voi edellyttää muutoksia, joilla on merkitystä TEM:n toimialalla pidettävän Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterin toiminnan kannalta. Mahdolliset kaupparekisterin tietojärjestelmien jne. muutosten kustannukset tarkentuvat myöhemmin. Sääntelyä voidaan toisaalta uudistaa myös siten, ettei se edellytä mittavia muutoksia kaupparekisteriin.

Keskinäisriippuvuus (muihin tavoitteisiin/HO korttikirjauksiin (henkilöt/asiat/muut ministeriöt)

Hankkeella yhteys VM ja TEM hallinnonalaan.

Vaikuttavuus: Kaupparekisteriin on merkitty n. 260 000 yksityistä osakeyhtiötä ja 292 julkista osakeyhtiötä. Helsingin pörssin päälistalla on noin 130 yhtiötä ja First North –listalla n 50 osakeyhtiötä. Osakeyhtiömuodon käytettävyydellä erilaisten yhtiöiden tarpeisiin on siten huomattava kansantaloudellinen merkitys.

Sääntelyn ajantasaistamisella voidaan vaikuttaa yrittäjyyden kannustimiin, riskipääoman saatavuuteen sekä varmistaa, että sääntelyn kustannukset ja hyödyt ovat tasapainossa. Osakeyhtiölainsäädäntö pyritään järjestämään niin, että niukat taloudelliset resurssit saataisiin

³ ”[Selvitys osakeyhtiölain muutostarpeista kilpailukytekijänä](#)” ja ”[Selvitys osakeyhtiön velkojiensuojan selventämisestä ja suojamenettelyiden helpottamisesta](#)”

⁴ Selvityksestä pyydettiin lausuntoa 65 taholta. Lausuntoja saatiin yhteensä 39. Yhteenveto selvityksistä saadusta lausuntopalautteesta on saatavilla [täältä](#).

mahdollisimman kattavasti hyödynnetyksi ja niiden käyttö mahdollisimman tehokkaaksi. Tämä on tarpeen, sillä eräänä Suomen talouden suurimpana ongelmana on pidetty investointien vähyyttä.

5.8 Uudistetaan löytötavaralainsäädäntö ottaen huomioon poliisin resurssien tarkoituksenmukainen käyttö sekä teknisen kehityksen suomat mahdollisuudet, YOO

Keskeinen sisältö ja tavoite: Voimassa oleva löytötavaralain sääntely on pääosin vuodelta 1989 eikä vastaa nyky-yhteiskunnan tarpeisiin. Löytötavaroiksi päätyy esimerkiksi arkaluonteisia tietoja sisältäviä laitteita. Lainsäädäntöä tulisi arvioida ottaen huomioon yhteiskunnassa tapahtunut tekninen kehitys ja sen suomat tehostamismahdollisuudet. On myös syytä arvioida, missä määrin löytötavaratoimiston pitämiseen liittyviä tehtäviä on tarkoituksenmukaista säilyttää poliisilla.

Toteutustapa: Lainsäädäntöhanke

Aikataulu: Esivalmistelu 2023-2024, perusvalmistelu (tarvittaessa työryhmä) 2024-2025 ja HE 2026

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto) OM/YOO

Lisäresurssitarpeet: Oikeusministeriön lisähenkilöstötarpeet tulee arvioida kokonaisuudessaan, kun hallitusohjelmaan sisällytettävät hankkeet ovat tiedossa.

Hankkeen toteutumisesta voi aiheutua myöhemmin tarkentuvia kustannuksia.

Keskinäisriippuvuus (muihin tavoitteisiin/HO korttikirjauksiin (henkilöt/asiat/muut ministeriöt)

Löytötavaralakiin sisältyy TEM hallinnonalaan kuuluvaa elinkeino-oikeudellista sääntelyä löytötavaratoimiston pitämisestä. Aluehallintovirastot toimivat löytötavaratoimistojen lupa- ja valvontaviranomaisena, minkä johdosta hankkeella on yhteys VM hallinnonalaan.

Vaikuttavuus: Löytötavaroita koskevalla sääntelyllä on merkitystä yksittäisten kansalaisten arjen oikeussuhteiden selkeyden kannalta. Lisäksi on kestävä kehityksen tavoitteiden mukaista, että kadonneet tavarat päätyvät mahdollisimman tehokkaasti takaisin käyttöön uusien tavaroiden hankkimisen sijaan. Hankkeen yhteydessä tulee arvioitavaksi myös, missä määrin julkisia varoja on tarkoituksenmukaista käyttää löytötavaroiden säilyttämiseen ja käsittelyyn.

5.9 Selvitetään hajautettuja digitaalisia organisaatioita (DAO) koskeva yhteisöoikeudellinen sääntelytarve, YOO

Keskeinen sisältö ja tavoite: Internetin ns. kolmannen kehitysvaiheen (Web 3.0) tavoitteena on tarjota uudenlaisia hajautettua päätöksentekoa ja kaupankäyntiä mahdollistavia palveluja. Osana tätä kehitystä on hahmoteltu uudenlaisia organisaatiomuotoja, jotka toimivat itsenäisesti ilman normaalin organisaation johtoporrasta ja hyödyntävät lohkoketjuteknologiaa. Hajautetun digitaalisen organisaation jäsenet ohjaavat toimintaa suoraan älysopimusten ja hallussaan olevien digitaalisten rahakkeiden avulla.

Hajautettuja itsenäisiä organisaatioita on kutsuttu digitaalisen ajan osuuskunniksi. On esitetty, että tällaisia organisaatioita tulisi säännellä kansallisesti osuuskuntalain pohjalta.⁵ On mahdollista, että nykyisen osuuskuntalain sallima laaja sopimusvapaus ja/tai sen lisääminen mahdollistaisi suurilta osin hajautettujen digitaalisten organisaatioiden tarpeiden huomioon ottamisen. Toisaalta voimassa oleva osuuskuntalaki sisältää mm. osuuskunnan hallintorakennetta koskevia pakottavia säännöksiä, jotka on vaikea sovittaa yhteen hajautetun digitaalisen organisaation tarpeiden kanssa.

Ennakoitavan ja turvallisen hajautetun digitaalisen organisaation sääntelyn toteuttaminen edellyttää riittävää tietopohjaa sääntelytarpeista ja niiden toteuttamismahdollisuuksista. Hajautetun digitaalisen organisaation jäsenten ja velkojien tarpeiden ohella on otettava huomioon tällaisiin organisaatioihin toisinaan liitetyt haitalliset ilmiöt (mm. tunnistautumisen ongelmat, rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen), joihin voidaan puuttua erilaisilla rekisteröimis- ja julkaisuvaatimuksilla.

Toteutustapa: Tarvittava selvitys voidaan hankkia ulkopuoliselta asiantuntijaorganisaatiolta, jonka työtä seuraamaan perustetaan keskeiset sidosryhmät kattava seurantaryhmä. Selvityksen laatimisessa on otettava huomioon kehittyvät kansainväliset käytännöt ja kuultava laajasti sääntelyn sidosryhmiä

Aikataulu: 2023–2026

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto)

OM/YOO

Lisäresurssitarpeet: Oikeusministeriön lisähenkilöstötarpeet tulee arvioida kokonaisuudessaan, kun hallitusohjelmaan sisällytettävät hankkeet ovat tiedossa.

On mahdollista, että hajautettujen digitaalisten organisaatioiden rekisteröinnin järjestämisestä seuraa tietojärjestelmä- ja muita kustannuksia TEM toimialalla pidettävän Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisterin tai muun tällaisista organisaatioista pidettävän rekisterin osalta. Mahdollisten muutosten kustannukset tarkentuvat myöhemmin.

Keskinäisriippuvuus (muihin tavoitteisiin/HO korttikirjauksiin (henkilöt/asiat/muut ministeriöt) Hanke liittyy osakeyhtiö- ja osuuskuntalain kehittämistä koskevaan hallitusohjelmakorttiin ja sillä toteutetaan digitalisaatioon ja kilpailukykyyn liittyviä HO-tavoitteita.

Vaikuttavuus: Internetin kehityksessä on käynnissä murros kohti seuraavaa vaihetta, web 3.0:aa. Muutoksen on esitetty synnyttävän uusia yrityksiä ja liiketoimintamalleja. Toimivalla sääntelyllä voidaan lisätä markkinoiden luottamusta, suojella sijoittajia ja ehkäistä väärinkäytöksiä.

---

⁵ Ks. esim. Sitran Dottir Asianajotoimiston laatima selvitys <https://www.sitra.fi/app/uploads/2023/02/sitra-6-ja-1-suositusta-suomelle.pdf>.

5.10 Ajanmukaistetaan edunvalvontaa koskeva lainsäädäntö, jotta toiminnassa voitaisiin hyödyntää myös digitalisaation tuomia mahdollisuuksia, YOO

Keskeinen sisältö ja tavoite: Edunvalvonnassa olevien henkilöiden määrän ja edunvalvontapalveluiden tarpeen odotetaan kasvavan voimakkaasti väestön ikääntymisen johdosta tulevina vuosina ja vuosikymmeninä. On aiheellista tarkistaa edunvalvontaan ja edunvalvontavaltuutukseen liittyvän lainsäädännön ajantasaisuus, jotta esimerkiksi teknologisen kehityksen mahdollisuuksia voidaan hyödyntää tehokkaasti selkeän ja johdonmukaisen peruslainsäädännön puitteissa.

Tavoitteena olisi tehdä tarvittavat uudistukset, jotta edunvalvojat ja edunvalvontavaltuutetut voivat toimia sujuvasti päämiestensä puolesta. Lisäksi tulisi arvioida mahdollisuudet uudistaa edunvalvojien valvontaa koskevaa sääntelyä heikentämättä kuitenkaan edunvalvonnassa olevien henkilöiden oikeusturvaa. [Tarkasteltavaksi tulevat esimerkiksi:

- mahdollisuus edunvalvontavaltuutuksen tekemiseen sähköisessä palvelussa
- rekisteröintisäännösten tarkistaminen, jotta edunvalvojilla olisi mahdollisuus asioida sähköisesti päämiehensä puolesta
- lupaa edellyttävien oikeustoimien tarkistaminen
- automaation hyödyntäminen ja painopisteen siirtäminen riskien ennaltaehkäisyyn edunvalvojien valvonnassa]

Toteutustapa: Perustetaan työryhmä/työryhmät, jotka valmistelevat tarvittavat lainsäädäntömuutokset.

Aikataulu: Hallituskauden aikana.

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto): Päävastuu: OM/YOO, DJO, osavastuu: VM.

Lisäresurssitarpeet: Oikeusministeriön lisähenkilöstötarpeet tulee arvioida kokonaisuudessaan, kun hallitusohjelmaan sisällytettävät hankkeet ovat tiedossa.

Hankkeen toteuttamisesta aiheutuu todennäköisesti tietojärjestelmiin liittyviä lisäkustannuksia. Esimerkiksi sähköisen edunvalvontavaltuutuksen teknisestä toteutuksesta arvioidaan aiheutuvan VM:n hallinnonalaan kuuluvalla DVV:lle vähintään noin 500 000 euron kertaluonteinen lisärahoitustarve, jonka lisäksi tulevat järjestelmän ylläpitokustannukset. Myös päämiehen puolesta tapahtuvan sähköisen asiointimahdollisuuden toteuttamisesta aiheutunee myöhemmin tarkentuvia tietojärjestelmäkustannuksia DVV:lle.

Keskinäisriippuvuus (muihin tavoitteisiin/HO korttikirjauksiin (henkilöt/asiat/muut ministeriöt): Digi- ja väestötietoviraston oikeusturvaohjelma (OIVA).

Vaikuttavuus: Helpottaa edunvalvojien toimintaa digitalisoituvassa yhteiskunnassa ja edistää edunvalvonnassa olevien henkilöiden oikeusturvan toteutumista.

5.11 Ajanmukaistetaan perintökaari, YOO; 10,1 milj. euroa kertaluonteisesti

Keskeinen sisältö ja tavoite: Perintökaaren sääntely on pääosin 1960-luvun puolivälistä, jonka jälkeen toteutetut uudistukset ovat kohdistuneet vain hyvin rajoitettuun osaan sääntelyä. Väestö- ja yhteiskuntarakenteen muutokset sekä väestön asiointimahdollisuuksien digitalisointitavoite puoltavat perintökaaren osittaista uudistamista.

Tavoitteena olisi toteuttaa tarvittavat lainsäädäntömuutokset kuolinpesän hallintoon ja perinnönjakoon liittyvän asiointin sujuvoittamiseksi. Samassa yhteydessä tulisi arvioida ja toteuttaa yhteiskunnallisen kehityksen edellyttämät muut välttämättömät muutokset perintökaareen. Hankkeessa tulee tarkasteltavaksi esim. seuraavat aihekokonaisuudet:

- sähköisen asiointialustan käyttömahdollisuus perunkirjoituksessa
- sähköisen kuolinpesän osakasrekisterin muodostaminen
- pesänselvittäjän ja pesänjakajan toimivaltuuksien tarkistaminen
- lesken, mukaan lukien avolesken, suojaa koskevien säännösten tarkistaminen
- vapaaehtoisen testamenttirekisterin perustaminen
- valtion perintöjä koskevan sääntelyn tarkistaminen

Toteutustapa: Perustetaan työryhmä, joka tekee tarvittavia lainsäädäntömuutoksia koskevan ehdotuksen, ja työryhmän toimintaa seuraava seurantaryhmä.

Aikataulu: Hallituskauden aikana.

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto): Päävastuu: OM/YOO, osavastuu: VM.

Lisäresurssitarpeet: Oikeusministeriön lisähenkilöstötarpeet tulee arvioida kokonaisuudessaan, kun hallitusohjelmaan sisällytettävät hankkeet ovat tiedossa.

Alustavia arvioita sähköisten palveluiden kehittämiskustannuksista: kuolinpesän sähköinen asiointipalvelu 4,0 milj. e, VTJ:n tietokantarakenteet, osakasrekisteri ja Suomi.fi-valtuudet 3 milj. e, sähköinen perukirja ja perintöveroilmoitus 0,5 milj. e (DVV) ja Verohallinto 1,1 milj. e., testamenttirekisteri 1,5 milj. e. Ylläpitokustannukset tulevat lisäksi. Muut kustannukset tarkentuvat työn aikana.

Keskinäisriippuvuus (muihin tavoitteisiin/HO korttikirjauksiin (henkilöt/asiat/muut ministeriöt): Digi- ja väestötietoviraston oikeusturvaohjelma (OIVA).

Vaikuttavuus: Helpottaa kuolinpesien hallintoa digitalisoituvassa yhteiskunnassa ja edistää lesken oikeusturvan toteutumista eri tilanteissa joustavoittamalla lainsäädäntöä.